

Sygn. akt III AUa 219/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 stycznia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak
Sędziowie:	SSA Urszula Iwanowska SSA Barbara Białecka (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 11 stycznia 2018 r. w Szczecinie

sprawy B. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 19 stycznia 2017 r. sygn. akt VI U 561/15

oddala apelację.

SSA Urszula Iwanowska SSA Anna Polak SSA Barbara Białecka

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 maja 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił B. K. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że Komisja Lekarska Zakładu Ubezpieczeń Społecznych orzeczeniem z dnia 20 maja 2015 r. uznała, iż ubezpieczona nie jest niezdolna do pracy.

Ubezpieczona odwołała się od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę i przyznanie jej prawa do świadczenia rentowego. Ubezpieczona podniosła, że jej stan zdrowia nie uległ poprawie w porównaniu do stanu jej zdrowia będącego podstawą przyznawania jej renty w poprzednich latach. Wskazała, że jest pod stałą kontrolą reumatologa, dermatologa, diabetologa, kardiologa i pulmonologa.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania w całości, podtrzymując argumentację wskazaną w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 19 stycznia 2017 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej B. K. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od 1 kwietnia 2015 r. do 31 grudnia 2017 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że B. K. urodziła się (...) W czasie swojej aktywności zawodowej pracowała na stanowiskach: dróżnik przejazdowy (w latach 1977-1988) oraz listonosz (w latach 1989-2004).

W okresie od dnia 23 lutego 2004 r. do dnia 31 marca 2015 r. B. K. miała przyznawane prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Podstawą uznania ubezpieczonej za osobę częściowo niezdolną do pracy było upośledzenie układu ruchu w związku z rozpoznaniem otyłości olbrzymiej, łuszczykowego zapalenia stawów.

W okresie pobierania świadczenia rentowego ubezpieczona podjęła zatrudnienie jako pracownik ochrony w Zakładzie Pracy (...).

W dniu 27 marca 2015 r. ubezpieczona złożyła w organie rentowym wniosek o ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres.

W dniu 20 kwietnia 2015 roku Lekarz Orzecznik ZUS-u po przeprowadzonym badaniu uznał, iż B. K. nie jest osobą niezdolną do pracy.

Po złożeniu przez ubezpieczoną sprzeciwu od powyższego orzeczenia została ona poddana badaniu przez Komisję Lekarską ZUS-u, która w dniu 20 maja 2015 roku wydała orzeczenie, w którym podtrzymała opinię Lekarza Orzecznika ZUS, stwierdzając, że ubezpieczona nie jest niezdolna do pracy. U ubezpieczonej rozpoznano wówczas chorobę zwyrodnieniową stawów u osoby z łuszczycą, limfadenopatię śródpiersia, cukrzycę typu 2 wyrównaną, nadciśnienie tętnicze, otyłość olbrzymią. Komisja uznała, że istniejące schorzenia w obecnym stopniu zaawansowania nie naruszają sprawności funkcji organizmu w stopniu powodującym długotrwałą niezdolność ubezpieczonej do pracy na poziomie posiadanych kwalifikacji u osoby aktywnej zawodowo.

U B. K. na dzień 1 kwietnia 2015 r. istniały podstawy do rozpoznania:

- astmy oskrzelowej
- zmian zwyrodnieniowo-przeciążeniowych w narządzie ruchu u osoby z łuszczycą,
- stanu po zabiegach artroskopowych stawów kolanowych,
- przebytej synevektomii stawów śródreżnypalcowych palca II i III ręki lewej,
- nadciśnienia tętniczego,
- cukrzycy typu 2,
- otyłości patologicznej zagrażającej życiu,
- niedoczynności tarczycy w trakcie diagnostyki,
- reakcji depresyjnej,
- dny moczanowej

Z uwagi na rozpoznane schorzenia traktowane łącznie ubezpieczona jest nadal po dniu 31 marca 2015 r. osobą częściowo niezdolną do pracy okresowo do 31 grudnia 2017 r.

U ubezpieczonej stan zdrowia nie uległ po 31 marca 2015 r. poprawie, lecz pogorszeniu w porównaniu do stanu jej zdrowia będącego podstawą przyznawania renty w poprzednich latach, dodatkowo u ubezpieczonej rozpoznaje się

astmę oskrzelową, zwiększyła się również masa ciała – otyłość patologiczna zagrażająca życiu, która powoduje zmiany przeciążeniowe, wielostawowe.

Ubezpieczona ma upośledzoną możliwość sprawnego poruszania się ze względu na ograniczoną sprawność z powodu stanów zapalnych stawów wraz z otyłością, w konsekwencji nie może aktualnie podjąć zatrudnienia zgodnego ze swoimi kwalifikacjami tj. pracy na stanowisku listonosza, dróżnika, elektromechanika zabezpieczeń urządzeń trakcyjnych/elektryka.

Ubezpieczona może pracować w zakładzie pracy chronionej w warunkach dostosowanych.

Na podstawie tak dokonanych ustaleń Sąd Okręgowy zważył, że odwołanie okazało się uzasadnione. Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy przyjął

art. 57 i 58 oraz art. 12 i 13 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 887).

Sąd I instancji wskazał, że w niniejszym postępowaniu kwestią sporną było ustalenie, czy B. K. jest po dniu 31 marca 2015 roku osobą nadal niezdolną do pracy czy też w jej stanie zdrowia nastąpiła poprawa w porównaniu z okresem poprzednim, kiedy to organ rentowy przyznawał jej prawo do świadczenia rentowego.

Ustalenia odnośnie stanu zdrowia ubezpieczonej oraz jej zdolności do pracy poczynione zostały przez Sąd Okręgowy w oparciu o analizę dokumentacji lekarskiej B. K. oraz – przede wszystkim - na podstawie przeprowadzonego przez Sąd dowodu z opinii biegłych sądowych lekarzy specjalistów z zakresu wskazywanych przez ubezpieczoną schorzeń. Autentyczność dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości Sądu. Zostały one sporządzone w sposób zgodny z przepisami prawa, przez uprawnione do tego osoby, w ramach ich kompetencji oraz w sposób rzetelny, stąd też Sąd Okręgowy ocenił je jako wiarygodne.

Oceniając opinie biegłych, Sąd I instancji uznał za kluczowe dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy opinie dwóch niezależnych biegłych z zakresu medycyny pracy A. J. i R. D.. Sąd Okręgowy decydujące znaczenie przypisał właśnie ich opiniom, pomimo iż ubezpieczona była badana wcześniej przez biegłych z zakresu ortopedii, neurologii, diabetologii-kardiologii oraz reumatologii, którzy uznali B. K. za zdolną do pracy. W ocenie Sądu jednak wyłącznie opinie biegłych z zakresu medycyny pracy są pełne i wyczerpujące. Sąd Okręgowy podkreślił, że nie jest przy tym intencją Sądu podważanie kompetencji czy rzetelności pozostałych biegłych - wyraźnie widać jednak, iż swoje opinie sporządzili, nie odnosząc się do faktu współwystępowania u ubezpieczonej szeregu różnych schorzeń. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że biegli z zakresu ortopedii, neurologii, diabetologii-kardiologii oraz reumatologii wprawdzie zamieścili obszerniejszy wynik przeprowadzonych przez siebie badań, jednak we wnioskach ograniczyli się do stwierdzenia, że niezdolności do pracy nie powoduje stan narządu ruchu, gdyż aktualnie nie stwierdza się występowania objawów ostrego zespołu bólowego kręgosłupa, ani istotnego upośledzenia funkcji stawów. W stawach nie stwierdzono cech stanu zapalnego, ani istotnych ograniczeń funkcji ruchu. Dolegliwości stawów i kręgosłupa wynikają ze zmian zwyrodnieniowo – przeciążeniowych. Niezdolności do pracy nie powoduje również cukrzyca typu 2, która leczona jest jednym lekiem doustnym. Nadciśnienie tętnicze z kolei przebiega bez powikłań, nie stwierdzono dotąd istotnych klinicznie zmian narządowych. Nadciśnienie tętnicze stanowi jedynie przeciwwskazania do pracy na wysokości. W tej sytuacji biegli, odnosząc się do schorzeń ze swoich specjalności uznali, że ubezpieczona odzyskała zdolność do pracy. Tymczasem z opinii biegłych z zakresu medycyny pracy wynikało jednoznacznie, że w rozpoznawanej sprawie należało wziąć pod uwagę fakt współistnienia u ubezpieczonej szeregu schorzeń, w tym w szczególności otyłości i zmian zwyrodnieniowych przeciążeniowych układu ruchu oraz kwalifikacje zawodowe ubezpieczonej, które całkowicie umknęły uwadze pozostałych biegłych. Biegłe A. J. i R. D. zaakcentowały w tym zakresie, że ubezpieczona ma upośledzoną możliwość sprawnego poruszania się ze względu na ograniczoną sprawność z powodu stanów zapalnych stawów wraz z otyłością, w konsekwencji nie może aktualnie podjąć zatrudnienia zgodnego ze swoimi kwalifikacjami, tj. pracy na stanowisku listonosza, dróżnika, elektromechanika zabezpieczeń urządzeń trakcyjnych/elektryka. Na tej

podstawie biegłe z zakresu medycyny pracy przyjęły, że ubezpieczona po dniu 31 marca 2015 r. była nadal częściowo niezdolna do pracy.

W ocenie Sądu Okręgowego biegłe z zakresu medycyny pracy w przekonujący sposób umotywowały także swoje stanowisko odnośnie braku poprawy w stanie zdrowia B. K. w porównaniu z okresem wcześniejszym, kiedy to lekarze orzecznicy ZUS stwierdzali istnienie niezdolności do pracy, która skutkowałą przyznaniem ubezpieczonej prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. W szczególności biegłe dostrzegły fakt, (który najwyraźniej umknął pozostałym biegłym i zgłaszającej zarzuty do opinii Przewodniczącej Komisji Lekarskiej ZUS), że u ubezpieczonej stan zdrowia ulega stopniowemu pogorszeniu w porównaniu do wcześniejszego stanu jej zdrowia będącego podstawą przyznawania renty w poprzednich latach. Aktualnie u ubezpieczonej rozpoznano dodatkowo astmę oskrzelową, zwiększyła się również masa jej ciała – co doprowadziło do otyłości patologicznej zagrażającej życiu, która powoduje zmiany przeciążeniowe, wielostawowe.

Sąd Okręgowy podkreślił, że biegłe A. J. i R. D. są doświadczonymi lekarzami specjalistkami w swojej dziedzinie – zarówno jeśli chodzi o ich staż pracy w zawodzie, jak i czas pełnienia funkcji biegłych sądowych. W tej sytuacji, Sąd postanowił oprzeć swoje rozstrzygnięcie właśnie na wiarygodnych opiniach biegłych z zakresu medycyny pracy, nie zaś na opiniach pozostałych biegłych, które to – z uwagi na zakres specjalizacji ich autorów – były opiniami fragmentarycznymi, nieuwzględniającymi pełnego stanu zdrowia ubezpieczonej, szczególnie w kontekście jej wykształcenia, kwalifikacji zawodowych i dotychczas wykonywanej pracy .

Na zakończenie Sąd pierwszej instancji wskazał, że Przewodnicząca Komisji Lekarskich wniosła zarzuty do wydanych w sprawie opinii biegłych z zakresu medycyny pracy, jednakże w ocenie Sądu, zarzuty te w żaden sposób nie podważyły wiarygodności i rzetelności sporządzonych przez biegłe ekspertyz. Zgłoszone zarzuty ograniczyły się de facto do stwierdzenia, że ustalenie przez nie częściowej niezdolności do pracy pozostaje w sprzeczności z opisem stanu przedmiotowego. Zarzutów tego rodzaju nie sposób jednak uznać za uzasadnione, skoro biegłe A. J. i R. D. w swoich opiniach dokładnie opisały stan kliniczny ubezpieczonej, po czym postawiły konkretne rozpoznanie. Biegłe odniosły się do ograniczenia poszczególnych funkcji układu narządu ruchu oraz patologicznej otyłości ubezpieczonej i wpływu tych schorzeń na jej zdolność do wykonywania pracy zgodnej z jej kwalifikacjami zawodowymi.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy przyjął, iż od dnia 1 kwietnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2017 r. ubezpieczona jest osobą nadal częściowo niezdolną do dotychczas wykonywanej pracy i do pracy zgodnej z posiadanymi przez nią kwalifikacjami, co spowodowało zmianę zaskarżonej decyzję na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Powyższy wyrok w całości zaskarżył organ. Rozstrzygnięciu zarzucił:

- obrazę przepisów prawa materialnego, tj.: art. 57 w związku z art. 12, 13 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 887 ze zm.) - poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że wnioskodawczyni spełnia kryteria wymagane przepisami prawa by móc zostać uznanym za częściowo niezdolną do pracy, co warunkowało przyznanie jej prawa do świadczenia nadal do 31 grudnia 2017 r.;

- obrazę przepisów prawa procesowego tj.: art. 278 w związku z art. 233 k.p.c., poprzez przyjęcie, iż ubezpieczona jest niezdolna do pracy, na podstawie wadliwych opinii biegłych sądowych z zakresu medycyny pracy, pozostających w sprzeczności z opiniami wydanymi przez pozostałych biegłych, którzy uznali ubezpieczoną za zdolną do pracy oraz poprzez brak wyjaśnienia kluczowej dla rozstrzygnięcia sprawy, tj. kwestii faktycznego wystąpienia stanu zapalnego stawów u wnioskodawczyni i związanego z nim upośledzenia sprawnego.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania wnioskodawczyni w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, a nadto zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Organ w całości zakwestionował ustalenia Sądu Okręgowego poczynione w zakresie niezdolności do pracy ubezpieczonej. Zdaniem ZUS Sąd oparł swoje rozstrzygnięcie wyłącznie na podstawie opinii biegłych sądowych z zakresu medycyny pracy przy pominięciu opinii lekarskich pozostałych biegłych z zakresu reumatologii, neurologii, ortopedii oraz diabetologa-kardiologa, którzy uznali skarżącą za zdolną do pracy.

W odpowiedzi na apelację ubezpieczona wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz wnioskodawcy kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych. Strona w pełni podzieliła ustalenia i rozważania Sądu Okręgowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie jest uzasadniona.

Zaskarżone rozstrzygnięcie, w uzasadnieniu którego Sąd Okręgowy powołał argumenty w pełni aprobowane przez Sąd Apelacyjny, jest prawidłowe. Natomiast zarzuty zasadniczo skierowane przeciwko ustaleniu przesłanki dalszej niezdolności do pracy, w ocenie Sądu Odwoławczego pozbawione są merytorycznego uzasadnienia i stanowią jedynie polemikę z prawidłową oceną zgromadzonego materiału dowodowego i dokonanymi na tej podstawie ustaleniami.

Ocena całkowitej bądź częściowej niezdolności do pracy, w zakresie dotyczącym naruszenia sprawności organizmu i wynikających stąd ograniczeń możliwości wykonywania pracy, z zasady wymaga wiadomości specjalnych. W takiej sytuacji, sąd nie może orzekać wbrew opinii biegłych sądowych. Jednocześnie w sprawach o rentę z tytułu niezdolności do pracy ostatecznie zawsze decyduje sąd, gdyż niezdolność do pracy jako przesłanka renty ma tu znaczenie prawne (art. 12 i 13 ustawy o emeryturach i rentach), tak Sąd Najwyższy w wyroku z 3 września 2009 r. (III UK 30/09, LEX nr 537018). Z poszanowaniem powyższego i bez naruszenia zasad swobodnej oceny materiału dowodowego Sąd Okręgowy ocenił, że opinie dwóch niezależnych biegłych z zakresu medycyny pracy A. J. i R. D. oraz biegłej pulmonolog W. W. są wiarygodne i pełne, co doprowadziło do negatywnej weryfikacji orzeczenia lekarzy orzeczników ZUS i wydanej na tej podstawie decyzji.

Sąd Apelacyjny dostrzega, że ubezpieczona była badana wcześniej przez biegłych z zakresu ortopedii, neurologii, diabetologii-kardiologii oraz reumatologii, którzy uznali B. K. za zdolną do pracy. Jednakże wszyscy wymienieni biegli oceniali stan zdrowia B. K. każdy jedynie w zakresie swej specjalności. Z tego powodu Sąd Odwoławczy zgodził się z Sądem Okręgowym i to właśnie opinie biegłych z zakresu medycyny pracy uznał za rozstrzygające w niniejszej sprawie. Błędnie wywodzi organ rentowy, że oceniając zdolność do pracy ubezpieczonej Sąd I instancji nie uzasadnił, dlaczego uznał opinie biegłych z zakresu medycyny pracy za słuszne, odmawiając takiego prymatu opiniom pozostałych biegłych. Sąd Okręgowy wyraźnie bowiem wskazał, że biegli z zakresu ortopedii, neurologii, diabetologii-kardiologii oraz reumatologii wprawdzie zamieścili obszerniejszy wynik przeprowadzonych przez siebie badań, jednak we wnioskach ograniczyli się do stwierdzenia, że niezdolności do pracy nie powoduje stan narządu ruchu. Na ten fakt również wskazał apelujący podając, że biegli w stawach nie stwierdzili cech stanu zapalnego, ani też istotnych ograniczeń funkcji ruchowych. Jednakże argumenty apelującego zostały już skutecznie obalone na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego. Z opinii biegłych z zakresu medycyny pracy wynikało bowiem jednoznacznie, że w rozpoznawanej sprawie należało wziąć pod uwagę fakt współistnienia u ubezpieczonej szeregu schorzeń - otyłości i zmian zwyrodnieniowych przeciążeniowych układu ruchu oraz kwalifikacje zawodowe ubezpieczonej, które całkowicie umknęły uwadze pozostałych biegłych. Natomiast treść opinii lekarzy medycyny pracy wyraźnie wskazuje na wykształcenie ubezpieczonej. Biegłe A. J. i R. D. ustaliły, że ubezpieczona ma upośledzoną możliwość sprawnego poruszania się ze względu na ograniczoną sprawność z powodu stanów zapalnych stawów wraz z otyłością, w konsekwencji nie może aktualnie podjąć zatrudnienia zgodnego ze swoimi kwalifikacjami, tj. pracy na stanowisku listonosza, dróżnika, elektromechanika zabezpieczeń urządzeń trakcyjnych/elektryka.

Co kluczowe, z wniosków opinii biegłych z zakresu medycyny pracy oraz biegłej pulmonolog wynika, że stan zdrowia ubezpieczonej pogorszył się po 30.03.2015 roku, gdyż dołączyła się astma oskrzelowa dotąd nierozpoznana oraz zwiększyła się masa ciała - otyłość patologiczna zagrażająca życiu. W tym miejscu podkreślenia wymaga, że sfera

merytoryczna opinii kontrolowana jest w zasadzie tylko w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej. Przez odwołanie się do tych kryteriów Sąd Odwoławczy uznał za oczywiste, że istotnie upośledzona możliwość sprawnego poruszania się powoduje niezdolność do wykonywania pracy wymagającej sprawności ruchowej i długotrwałego chodzenia, tj. pracy listonosza oraz elektromechanika zabezpieczeń urządzeń trakcyjnych, gdzie konieczne jest wchodzenie na lokomotywę, dokonywanie napraw. Twierdzenia biegłych są uzasadnione, tym bardziej w kontekście ustalonych kwalifikacji ubezpieczonej.

Szczególnego podkreślenia wymaga też wnikliwe przeprowadzenie przez Sąd Okręgowy postępowania dowodowego. Sąd pierwszej instancji, mając na uwadze zastrzeżenia organu, dopuścił dowód z pisemnej opinii kolejnego biegłego z zakresu medycyny pracy. Dopiero na tej podstawie zdecydował o uznaniu B. K. za częściowo niezdolną do pracy zarobkowej i stwierdził tę niezdolność od dnia 1.04.2015 roku do 31.12.2017 roku. Apelujący nie zdołał podważyć opinii biegłych sądowych oraz nie przedstawił żadnych merytorycznych argumentów na poparcie swoich twierdzeń.

Biorąc pod uwagę powyższą ocenę i rozważania prawne, Sąd Apelacyjny doszedł więc do przekonania, że wobec rozstrzygającego waloru opinii biegłych z zakresu medycyny pracy oraz biegłej pulmonolog, stosownie do treści art. 107 w związku z art. 57 i art. 12 oraz art. 13 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych trafne jest rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego, w którym zmienił zaskarżoną decyzję, albowiem ujawniono, że stan zdrowia ubezpieczonej po dniu 31 marca 2015 r. nie uległ poprawie.

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do uwzględnienia zarzutów apelacji organu rentowego i na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

SSA Urszula Iwanowska SSA Anna Polak SSA Barbara Białecka